

V souladu s předešlými šetřeními výsledky PISA 2018 potvrzují, že **růstové myšlení souvisí s lepšími vzdělávacími výsledky žáků**, a to zejména ve skupině znevýhodněných žáků. Protože se však vyskytuje ve větší míře mezi znevýhodněnými žáky, **může být růstové myšlení faktorem, který zvýrazňuje socioekonomické rozdíly** v úspěšnosti žáků. Šetření realizovaná v České republice dlouhodobě poukazují na silnou závislost vzdělávacích výsledků žáků na jejich domácím zázemí, přičemž tato závislost je jedna z nejvyšších ze zemí OECD. Jsou to výhradně žáci ze znevýhodněného prostředí, kteří dosahují nejslabších výsledků, a naopak žáci z podnětného a ekonomicky dobře situovaného prostředí, kteří mají výsledky nejlepší.¹⁵

Školy a učitelé by mohli pomoci s posilováním spravedlnosti ve vzdělávání, pokud by **našli způsoby, jak přesvědčit všechny žáky**, nejen ty znevýhodněné a vysoce výkonné, **aby věřili, že s dostatkem úsilí mohou rozvíjet své schopnosti a zlepšit své vzdělávací výsledky** (např. pomocí využívání gradovaných úloh či formativního hodnocení).

2.2 Růstové myšlení a postoje žáků k učení

Dwecková a Yeager ve svých studiích poukazují na skutečnost, že žáci s růstovým myšlením jsou odolnější, využívají inovativní strategie učení a jsou také více motivováni.¹⁶ Dotazníkové šetření PISA obsahovalo řadu dalších otázek, které odrážejí nastavení mysli žáků a které mohou být prediktory dobrých vzdělávacích výsledků. V této části bude věnována pozornost tématům **motivace a sebedůvěry**, bude sledována **obava žáků z neúspěchu**, jejich **vzdělávací cíle** a také **vnímaná hodnota školy**.

Pro účely analýz nepracujeme s odpověďmi žáků na konkrétní položky dotazníku, nýbrž s indexy, které byly odvozeny z odpovědí žáků na položky sledující daný jev.¹⁷

Výsledky regresní analýzy dat z šetření PISA 2018 potvrdily napříč zeměmi OECD, že **žáci s růstovým myšlením jsou více motivováni** ke zvládnání úkolů, mají **vyšší sebedůvěru**, stanovují si **ambicióznější vzdělávací cíle** a **škola má pro ně vyšší hodnotu**. Zároveň u nich můžeme v **nižší míře** pozorovat **obavy ze selhání**, což je v procesu učení velmi důležité, neboť žáci, kteří nepocítují obavy ze selhání, se nebojí výzev, nebojí se zkoušet něco nového, riskovat či dělat chyby. Uvedené vztahy platí také pro české žáky, pouze s výjimkou vzdělávacích cílů, kde se významná souvislost s růstovým myšlením nepotvrdila (obrázek 4).

¹⁵ Z dat České školní inspekce vyplývá, že učitelé, kteří vzdělávají žáky z méně podnětného prostředí, mají tendenci snižovat nároky, které jsou na žáky kladeny. Národní zjišťování výsledků žáků na úrovni 5. a 9. ročníků základních škol z roku 2017 např. ukázalo, že v některých školách ani jeden testovaný žák nedosáhl minimální hranice úspěšnosti (testologicky stanovena na 60 %), a nedosáhl tak očekávaných výstupů dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

¹⁶ Výsledky citovány v publikaci Sky's the Limit (OECD 2021).

¹⁷ **Motivace zvládat úkoly:** uspokojuje mě, když do své práce dám maximum; jakmile nějaký úkol začnu, vytrvám, dokud není hotový; některé věci dělám rád/a i proto, že se při nich zlepším oproti svému předchozímu výkonu; když mi něco nejde, snažím se to spíše usilovně zvládnout, než abych přešel/přešla k něčemu jinému, co by mi mohlo jít. **Sebedůvěra žáků:** většinou si nějak poradím; jsem hrdý/hrdá na to, co jsem dokázal/a; dokážu zvládat mnoho věcí najednou; víra v sebe sama mi pomáhá zvládnout těžká období; když jsem v obtížné situaci, obvykle najdu způsob, jak si s ní poradit. **Strach z neúspěchu:** když se mi nedaří, dělám si starosti, co si o mně myslí ostatní; když se mi nedaří, bojím se, že možná nemám dost talentu; když se mi nedaří, začínám pochybovat o svých plánech do budoucna. **Vzdělávací cíle:** mým cílem je naučit se toho co nejvíc; mým cílem je dokonale zvládnout učivo probírané v hodinách; mým cílem je co nejlépe pochopit probírané učivo. **Hodnota školy:** když se budu ve škole hodně snažit, pomůže mi to najít si dobrou práci; když se budu ve škole hodně snažit, pomůže mi to dostat se na dobrou vysokou školu; je důležité se ve škole hodně snažit.

Mezinárodní průměr indexů (průměr zemí OECD) byl stanoven na hodnotu 0. Pozitivní hodnoty indexu značí nadprůměrný výsledek a negativní hodnoty indexu podprůměrný výsledek ve srovnání s průměrem OECD.